Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr 22.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Brașovu, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primesŭ în Viena *Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M, Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V Goldberger, Auton Mezei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L, Daube*; în Hamburg: *A. Steiner.*
Prețul inserțiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. în 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifa și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LII.

„Gazeta" iese în fiecare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 162. Brașovŭ, Joi 20 Iulie (1 Augustŭ) 1889.

Din causa sfintei sĕrbătorĭ de mâne, ḑiarulŭ nu va apăré până Vinerĭ séra

Brașovŭ, 19 Iulie.

Douĕḑecĭ de mii de gimnasticĭ germanĭ din tóte părțile Germaniei și din tóte țĕrile din lume s'au întrunitŭ alaltăerĭ în capitala Bavariei la o mare festivitate, acum a 7-a óră, cu scopŭ de a manifesta idea solidarității naționale germane și de a serbători idea națională germană.

Despre acéstă grandiósă serbare vomŭ fi în posițiune a publica unŭ raportŭ specialŭ dela corespondentulŭ nostru din München. Deocamdată vomŭ apreția numai importanța primirei, ce li-s'a făcutŭ în specialŭ gimnasticilorŭ germanĭ din partea prințului regentŭ Ludovicŭ alŭ Bavariei.

Adresându-se către gimnasticii din monarchia austro-ungară, prințulŭ Ludovicŭ a datŭ espresiune mai întâiu bucuriei sale, că cérta aprópe seculară între casa regală pruséscă și casa austriacă a făcutŭ locŭ unei alianțe strînse, apoi a adausŭ în modŭ demonstrativŭ:

„D-Vóstre, domnii mei din Austria, vĕ ḑicŭ: *țineți cu tăria la limba vóstră germană și la simțemintele vóstre germane.* Faceți acésta fără a vĕ clătina în credința către vechia și renumita vóstră dinastiă; nu uitați, că nicĭ o casă princiară germană nu a datŭ Germaniei atâțĭ împĕrațĭ, ca casa de Habsburgŭ; nu uitați, că Habsburgii și Lotaringii au statŭ adeseorĭ în frunte, când a fostŭ vorba de a apĕra Germania în contra inimicilorŭ ei internĭ și esternĭ; aduceți-vĕ aminte, că la 1859, când împĕratul vostru Franciscŭ Iosifŭ a fostŭ rugatŭ de Napoleonŭ III sĕ se înțelégă cu elŭ pe conta Germaniei, elŭ a refusatŭ acésta cu cuvintele mândre: „Sunt unŭ principe germanŭ"; nu uitațĭ, că elŭ a fost acela, care, cu tóte câte s'au petrecutŭ, a întinsŭ Germaniei érășĭ mâna pentru pace".

Cuvintele acestea ale prințului regentŭ alŭ Bavariei suntŭ cu atâtŭ mai însemnate, cu câtŭ sciutŭ este, că Germanii în Austria astăḑĭ stau nemulțămițĭ în oposițiă cu guvernulŭ din Viena, căruia îi imputâ, că voesce sĕ desbrace Austria de caracterulŭ ei germanŭ și de administrația ei germană prin politica sa de egală îndreptățire a naționalitățilorŭ, cu alte cuvinte, îi imputâ, că voesce sĕ nimicéscă supremația germană în Austria.

Intre gimnasticii către carĭ s'a adresatŭ prințulŭ Ludovicŭ se aflau și representanții reuniunilorŭ de gimnastică germane din Boemia. Autoritățile politice inferióre boeme i-au fostŭ opritŭ mai ânteiu de a lua parte la festivitatea din München, dér în urma recursului lorŭ, guvernulŭ li-a datŭ totușĭ voia ca sĕ ia parte.

Nu scimŭ décă acum nu-i va păré rĕu guvernului de acéstă concesiune, vĕḑêndŭ ce ecou putericŭ și plinŭ de bucuriă au aflatŭ cuvintele prințului Bavariei în sînulŭ Germanilorŭ din Austria, mărindu-le speranțele în restabilirea supremației lorŭ.

Ḑiarele germane din Austria se provócă la împrejurarea, că prințulŭ Ludovicŭ este înruditŭ cu împĕratulŭ Austriei și că prin urmare judecata lui ar fi nepreocupată.

In orĭ ce casŭ manifestația prințului regentŭ bavarezŭ pentru idea națională germană, pentru casa domnitóre habsburgică, *ca casă germană*, și pentru strînsa legătură a Austriei cu Germania, a cărorŭ sórte ar fi nedeslipită, caracteriséză îndestulŭ caracterulŭ și scopulŭ alianței germano-austriace.

Nisuindŭ la întărirea germanismului alianța germano-austriacă vine în conflictŭ cu aspirațiunile naționalitățilorŭ slave din Austria. Astfeliu manifestația din vorbă apare ca o manifestațiă a germanismului în contra slavismului, indicândŭ apropierea unei epoce de grele lupte și sbuciumărĭ înăuntru și în afară.

DIN AFARĂ.

Unŭ congresŭ alŭ statelorŭ americane.

„Pol. Korr." află din Parisŭ, că la 14 Octomvre n. se va întruni în Washington unŭ mare congresŭ alŭ tuturorŭ statelorŭ din America. Programulŭ congresului, a cărui convocare a pornitŭ dela guvernulŭ Statelorŭ-Unite ale Americei de Nord, cuprinde următórele puncte, care merită a fi luate în seriósă băgare de sémă și în Europa:

Mĕsurĭ pentru asigurarea desvoltării prospere a popórelorŭ americane și mĕsurĭ pentru o resistență eficace în contra tuturorŭ amestecurilorŭ intenționate de statele Europene în afacerĭ americane; introducerea unei dese comunicațiunĭ cu vapóre între porturile tuturorŭ statelorŭ aliate; unitarisarea prescripțiunilorŭ vamale esistente în diferitele state și stabilirea unei granițe vamale comune; introducerea unei greutățĭ și mĕsurĭ internaționale, și luarea de mĕsurĭ internaționale pdntru ocrotirea persónei și a proprietății, precum și cu privire la ocrotirea mărcilorŭ de fabrică; introducerea unei monede comune; instituirea unui tribunalŭ de arbitrii pentru tóte pricinele, ce se ivescŭ între statele americane; estinderea și înmulțirea raporturilorŭ între țĕrile, care iau parte la aceste învoelĭ.

Din programŭ se vede, că ținta congresului e crearea unei confederațiunĭ economice de state, din care cu timpulŭ s'ar puté nasce o confederațiune politică sub conducerea Statelorŭ-Unite. Se vorbesce că nicĭ statele europene nu vorŭ sta cu mânile în sînŭ fața cu aceste nisuințe, ci vorŭ căuta guvernele lorŭ sĕ lămuréscă pe popórele romanice ale Americei asupra periculelorŭ, ce amenință interesele lorŭ de acțiune din partea Statelorŭ-Unite, care caută numai a'șĭ câștiga piețe nouĕ pentru industria lorŭ.

SCIRILE ḐILEI.

Archiducele Albrecht la Brașovŭ. Mâne séră, 1 Augustŭ n., va sosi Alteța Sa Archiducele Albrecht la Brașovŭ. Se va încuartira la hotelulŭ „Bucurescĭ", unde îi suntŭ puse la disposițiă 12 odăi. Vinerĭ înainte de amédĭ se va ținé marea revistă militară. La 4 óre p. m. se va da unŭ prânḑŭ în cercŭ restrînsŭ, după care Alteța Sa va merge la Sinaia pentru a visita pe Maiestățile Lorŭ Suveranii României, décă aceștia se vorŭ reîntórce până atuncĭ. De cumva însĕ Maiestățile Lorŭ nu se vorŭ reîntórce, Alteța Sa va pleca încă în aceeașĭ séra la Aradŭ.

*
* *

Esemplu pentru miniștrii unguresci. „România" ḑice, că d. Lascarŭ Catargiu, președintele consiliului de miniștri și ministru de interne alŭ României, a adresatŭ o circulară tuturorŭ prefecților din țĕră, prin care elŭ invită sĕ orênduiéscă de îndată anchete asnpra abusurilorŭ ce s'arŭ denunța de orĭ ce ḑiarŭ din țĕră în contra funcționarilorŭ administrativĭ, fără sĕ mai aștepte în acéstă privință ordine dela ministerulŭ de interne.

*
* *

Archiducele Albrecht, visitândŭ casarma din Clușiu, se adresà în limba unguréscă către unŭ corporalŭ dela pórtă, care însĕ îi rĕspunse Archiducelui: „Eu suntŭ Românŭ"! Atuncĭ Archiducele se adresà către elŭ românesce. — Bravo Românŭ! așa se cade sĕ se mărturiséscă în limba sa, ca ceea ce e, chiar de ar sci vorbi unguresce.

*
* *

Din pașaliculŭ lui Bethlen Gábor-pașa. „Sieb. Deutsch. Tgbltt" comunică despre unŭ actŭ arbitrarŭ alŭ fișpanului Têrnavei marĭ și micĭ, anume că comuna Brateiu a fostŭ constrînsă sĕ cumpere dela fișpanulŭ unŭ taurŭ împungĕtorŭ cu prețulŭ de 250 fl., deși comuna n'avea nevoiă de elŭ. Nu e mirare, ḑice cores-

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

Strîgele.

(Notiță istorică-critică.)
(Urmare și fine.)

Nu trebue sĕ cautŭ multŭ prin cărțile vechĭ, de cari dispunŭ, căcĭ într'o țĕră, unde guvernulŭ în a doua jumĕtate a secolului trecutŭ nu se sfiesce a aduce ordinațiunea, în vîrtutea căreia óstea regulată se întregia „numai din Valachĭ neunițĭ", (csupán nemegyesülthitü oláhokból) răpindu-se câte unŭ feciorŭ totŭ la 120 familii („Szigeti Album" de Szilágyi István și P. Szatmáry Károly, 186; vedĭ în elŭ disert. „Erdély fegyveres erejének történeti vázlata", de Id. Gr. Teleki Domokos, pag. 107.) — ușorŭ vei afla argumente contrare asertiunilorŭ lui Kádár.

Spre scopulŭ acesta deschidŭ scrierea istoricului maghiarŭ Szirmay Antal, întitulată „Szathmár vármegye fekvése, történetei és polgári ismerete", ed. 1810 în Buda, unde la pag. 78, tom. I. cetescŭ următórele: „la 1730 femeia lui Sárossy Iános, Tóth Borka din com. Sarolyán, după mărturisirea tovarĕșelorŭ ei, a fostŭ judecată *sĕ se ardă de vie pe focŭ și s'a și arsŭ în Careii-marĭ.*

Pentru-ca stimații cetitorĭ sĕ se pótă pune în cunoscința superstițiunei, ce întuneca mințile poporului maghiarŭ, publicămŭ aci, totŭ după Szirmay, în traducere fidelă și acusa susținută contra ei. (Archiv. comi. tom. II. n. 10 și tom. 7., n. 20.)

„Ea însășĭ a mărturisitŭ, ér șépte martorĭ, punêndu-șĭ mânile pe capulŭ ei, întărindu'șĭ mărturisirea cu jurămêntŭ, au ḑisŭ, că e strîgă (boszorkány). Și născêndŭ muierea nobilului Szücs István, pentru-că nu a chematŭ pe femeia Sárossy de nașă, sub decurgerea botezului femeia lui Szücs István a fostŭ bătută, înădușită și chinuită în patŭ, și ea striga, că femeia lui Sárossy e, care nu-i dă pace; dreptŭ aceea bărbatulŭ ei, Szücs István, voindŭ sĕ'șĭ rĕsbune asupra aceleia, cu o prăjină în mânĭ merge la casa, unde locuia femeia lui Sárossy, dér ajungêndŭ aci i-a trecutŭ tótă mânia, așa de bine i-a succesŭ vrăjitura, încâtŭ în urmă o-a și invitatŭ la ospĕțulŭ ce s'a datŭ la botezŭ, unde îmbiând'o cu vinŭ, femeia lui Szücs István a și prinsŭ a rĕsufla mai ușorŭ. După aceea devenindŭ bolnavă și fetița lui Szücs István, femeile povestiau, că-i făcĕtură, dér trimițĕndŭ vorbă aspră femeii lui Sárossy, i-s'a însănĕtoșatŭ fetița.

„Copila nobilului Szbó András, numită Sári, mergêndŭ la fântână după apă, vede la capĕtulŭ satului pe femeia Sárossy cam în depărtare de 300 pașĭ; nu peste multă vreme, uitându-se fata îndĕrĕtŭ, vĕḑu tocmai în urma ei pe femeia Sárossy; spunêndŭ copila pretutindenea cele ce vĕḑuse, femeia Sárossy a amenințat'o; în urmă fetița a fostŭ aruncată în focŭ, unde stătu nemișcată ca cum ar fi fostŭ mórtă; scoțêndu-se din focŭ, capulŭ fetiței s'a întorsŭ cu fața către céfă și numai cu mare nĕcazŭ s'a pututŭ suci cum a mai fostŭ.

„Ér pe servitórea lui Báthory István au vĕḑut'o toți legată cu o funiă de teiu cu capulŭ aplecatŭ între genunchĭ și numai cu mare nevoiă s'a pututŭ îndrepta după cum fusese și mai înainte. Revenindu'șĭ în orĭ, reculegêndu'șĭ copila acésta mințile, a mărturisitŭ, că vĕḑuse pe femeia Sárossy sburândŭ prin o feréstră astupată cu o bundă.

„Ér Dálnoky István, nevoindŭ a da mere femeii Sárossy, i-se și îmbolnăvi unŭ bou, pe care în urmă voindŭ a'lŭ lecui, i-a legatŭ córnele cu șése fire de pĕrŭ de fată-fcióră, dér abia sub timpulŭ în care întrase în casă, în trei rêndurĭ, și periseră de pe córne firii de pĕrŭ și boulŭ de asemenea peri și secționându-se, carnea i-s'a făcutŭ ca pănura cea négră.

„Odată făcêndŭ focŭ în cuptorŭ femeia Silágyi László, pentru-că n'a datŭ voiă femeii Szárossy sĕ'șĭ cócă și ea în cuptorŭ o plăcintă, i-se făcu aluatulŭ în covată totŭ roșu, încâtŭ picura din elŭ de sângiosŭ ce era. Altă-dată culcându-se în patŭ totŭ femeia Szilágyi László, femeia Sárossy în tovărășia altorŭ douĕ femei, întră în odaiă pe feréstră și tustrele, urcându-se pe femeia Szilágyi László, prindŭ a o înăduși.

„Intr'unŭ rêndŭ nobilulŭ Balog Sámuel, mergêndŭ la pădure, vĕḑu în vreme de nópte cum femeia Sárossy se preumbla cu unŭ cățelușŭ la marginea pădurei, dér după ce nobilulŭ a venitŭ acasă, nora femeii Sárossy îi spuse, că pe acea vreme sócră sa era acasă, — așadér în unulŭ și acelașŭ timpŭ ea era în douĕ locurĭ de-odată.

„In altŭ rêndŭ din podulŭ casei s'a aruncatŭ ouĕ asupra celorŭ carĭ treceau pe stradă, suspițiunea a căḑutŭ numai pe femeia Sárossy."

pondentulŭ fóiei săsescĭ, că emigrarea ia proporţiunĭ marĭ din causa actelorŭ de violenţă ale contelui Bethlen Gábor; elŭ aşteptă ca guvernulŭ sĕ pună capĕtŭ domniei arbitrare a fişpanului. Pare-ni-se că va aştepta multŭ şi bine! Corbŭ la corbŭ nu-şĭ scóte ochii.

* *
*

Focŭ. Ni-se scrie: Joi în 6/18 l. c. unŭ focŭ groznicŭ a umplutŭ de spaimă pe locuitorii comunei Cuvescĭ (cottulŭ Timişŭ). Cam pe la 2 óre d. m., când căldura era în gradulŭ superlativŭ şi vêntulŭ încă îşĭ făcea cu tăriă cursulŭ sĕu, isbucniră flacările focului dintr'unŭ grajdŭ cu vite. Până au ajunsŭ ómenii dela câmpŭ la faţa loculuĭ, au şi fostŭ în flăcărĭ încă 2 case din vecinĭ cu apartamentele lorŭ. Din acestŭ focŭ vêntulŭ a dusŭ unŭ tuleu aprinsŭ chiar în şura plină cu fênŭ a altui economŭ, ce locuia peste drumŭ, de unde ardea foculŭ în depărtare ca de 200 metri. Câtŭ te uiţĭ cu ochii, şi şura fû în flacărĭ; aci au mai arsŭ unŭ grajdŭ, o cocină şi 13 stupĭ De nu era casa acoperită cu ţiglă, şi aceea se făcea cenuşă. Grajdulŭ primŭ s'a aprinsŭ din causa, că Pruncii acestui omŭ s'au suitŭ în podŭ şi au pusŭ focŭ vespariului ce era aşeḑatŭ în paele coperişului, neînchipuindu-şĭ ce póte urma. Vedeţĭ ce face sburdălnicia pruncilorŭ rĕu crescuţĭ. Acésta sĕ fiă spre învĕţŭ părinţilorŭ. Paguba acestorŭ 4 economĭ la olaltă se urcă la 700 fl. v. a. In contra focului n'a fostŭ nimicŭ asiguratŭ.

* *
*

Reclamaţiile la poştă. Referitorŭ la reclamele poştale, ministrulŭ de comerciu a datŭ o ordinaţiune, în care se ḑice, că décă o persónă, care a trimisŭ cava prin poştă, a perdutŭ recepisa, şi décă elŭ voiesce a reclama lucrurile pierdute, atuncĭ are sĕ trimită la direcţia poştei sĕu a telegrafului o petiţiă, în care sĕ arate cu mărturii, că elŭ este trimiţĕtorulŭ obiectului pierdutŭ la poştă, şi sĕ-şĭ documenteze identitatea sa. Reclamările au a se face în timpŭ de unŭ anŭ de ḑile dela ḑiua trimiterei; după unŭ anŭ nu se mai póte reclama. Décă însĕ în decursulŭ unui anŭ de ḑile reclamantului nu i-a succesŭ a-şĭ obţinê despăgubirea, recipisei póte sĕ i-se prelungéscă valórea încă unŭ anŭ de ḑile. Petiţiile au a se trimite le direcţia poştală şi telegrafică competentă pe lângă acelŭ adausŭ, ca în decursŭ de 8 ḑile sĕ se pótă recura la ministeriulŭ de comerciu.

* *
*

Trupa de lăutarĭ *a lui Dobrică din Ploescĭ* cântă de astă-sêră în restaurantulŭ Mehsner. Lăutarii suntŭ îmbrăcaţĭ în costume naţionale. Trupa lui Dobrică e o bună trupă; va sta aci numai câteva ḑile.

Două epistole canonice mai nouĕ.

„Telegrafulŭ Românŭ“ din Sibiu publică următórele epistole canonice, care se referŭ la noua stare a lucrurilorŭ în regatulŭ *Serbia*. Epistola metropolitului *Michailŭ* pune în vedere ţinerea unui sinodŭ archierescŭ, care se va pronunţa în ceea ce privesce legalitatea funcţiunilorŭ metropolitulu-*Teodosiu*, instituitŭ în modŭ antii canonicŭ. Se înţelege de sine, că între aceste funcţiunĭ se numĕră în specialŭ şi actulŭ divorţului părechii regale *Milan* şi *Natalia*, care a produsŭ resensŭ în tótă lumea ortodocsă şi care, pe lângă alte aventurĭ de caracterŭ politicŭ şi privatŭ, a contribuitŭ fórte multŭ la aceea, ca regele Milan în cele din urmă sĕ ia lumea în capŭ. Étă ambele epistole:

I.

Epistola canonică a metropolitului Serbiei, Michailŭ adresată metropolitului ortodocsŭ română din Sibiiu.)*

(Tradusă din limba sêrbéscă.)

Inaltprésânţia Vóstră! Este cunoscutŭ Inaltprésânţiei Vóstrĕ, că la anulŭ 1881 s'a emisŭ în Serbia o lege pentru biserică şi preoţime, fără înţelegere cu stăpânirea spirituală-bisericéscă, o lege neconsunătóre cu canónele sântei bisericĭ, carea detrage bisericii drepturile ei, lipsesce pe autoritatea bisericéscă de libera mişcare în sfera competenţei sale, însărcinéză preoţimea cu prestaţiunĭ simonice, findcă dispune a se solvi pentru sânţirĭ şi pentru binecuvĕntările archierescĭ, şi degradéză biserica dela înălţimea ei divină la c stare de rêndŭ omenéscă.

In contra unei astfeliu de legĭ Noi ne-amŭ ridicat glasulŭ şi amŭ protestatŭ atâtŭ singularŭ, câtŭ şi dimpreună cu cei patru Episcopĭ ai noştri. Noi ne-am făcutŭ datorinţa Nóstră archipastorală şi amŭ apĕratŭ sfânta biserică ortodocsă conformŭ jurămêntului archierescŭ depusŭ înaintea lui Dumneḑeu şi a bisericii. Insĕ ni-s'a luatŭ posibilitatea de a servi sântei bisericĭ, şi Noi, Metropolitulŭ şi patru Episcopĭ, amŭ fostŭ delăturaţĭ din scaunele nóstre.

Dêr s'a întêmplatŭ unŭ lucru necanonicŭ şi mai mare. Atuncĭ, când Archiereii legalĭ se aflau în scaunele lorŭ, se întrunesce sub nume de sinodŭ archierescŭ o adunare pentru alegerea de Archierei, în care adunare nu era nicĭ unŭ Archiereu, şi acéstă adunare de persóne lumescĭ alege pe Archimandritulŭ Teodosiu Mraoviciu de Arhiereu şi Metropolitŭ. Teodosiu, alesŭ astfelin în modŭ ilegalŭ şi anticanonicŭ, îşĭ caută sânţirea sa de Archiereu în provinciă streină, pe când toţĭ archiereii erau la locurile lorŭ, afară de Metropolitulŭ, care cu unŭ anŭ mai nainte fusese delăturatŭ.

Cumcă noua Ierarchiă cu Teodosiu este necanonică şi ilegală, amŭ constatatŭ lămuritŭ în protestulŭ nostru din 29 Decemvre 1884 la adresa repausatului patriarchŭ Ioachimŭ alŭ IV-lea.

Dêr Provedinţa divină n'a lăsatŭ ca sânta biserică, sguduită în patria Nóstră, sĕ se altereze şi nimicéscă. Poporulŭ sêrbescŭ s'a plânsŭ, pentru-că Archipăstorii legalĭ ai lui au fostŭ astfelŭ tractaţĭ, şi totŭ într'una a insistatŭ sĕ se redea bisericei starea legală, ordinea şi pacea internă. Şi laudă Domnului Dumneḑeu, începĕtorului păstorilorŭ, preasântului capŭ alŭ bisericei Isusŭ Christosŭ, regimulŭ sêrbescŭ de aḑĭ, iubitorŭ de Dumneḑeu, a împlinitŭ dorinţa poporului şi Noi ne-amŭ reînturnatŭ la locurile Nóstre şi cu 28 Maiu alŭ anului curentŭ amŭ luatŭ în mânile Nóstre guvernarea bisericii.

Insciinţându-vĕ pe Inaltpreasânţia Vóstră despre aceea, că Ne-amŭ reînturnatŭ la loculŭ Nostru şi amŭ luatŭ în mânile Nóstre guvernarea bisericii, Ne rugămŭ sĕ Ne sprijiniţĭ cu rugăciunile şi cu iubirea frăţéscă a Vóstră, şi sĕ Ne mângâiaţĭ cu unitatea spirituală a credinţei, ca sĕ putemŭ purta acéstă sarcină a archipăstoriei precum place lui Dumneḑeu şi cu folosŭ pentru mântuirea sufletéscă a credinciósei turme a lui Christosŭ, ce Ne este concreḑută.

Ierarchia necanonică s'a retrasŭ de bună voiă şi trăiesce în linişte, avêndŭ dela statŭ pensiune după anii de serviciu. Teodosiu, Dimitriu şi Nicanorŭ, Ni-s'au presentatŭ în persónă şi ni-au declaratŭ omagiele lorŭ; Noi însĕ amŭ amânatŭ până la şedinţa sinodului archierescŭ resoluţiunea în ceea-ce privesce legalitatea funcţiunilorŭ lorŭ archierescĭ, lăsându-i în pace şi dându-le timpŭ, ca şi ei înşişĭ cu esemplu bunŭ sĕ contribue din partea lorŭ la consolidarea iubirei şi armoniei în sînulŭ bisericii din patriă.

Cu adêncă stimă, devoţiune şi iubire ne permitemŭ a fi alŭ Inaltprésânţiei Vóstre frate în Cristosŭ, Archiepiscopŭ alŭ Belgradului şi Metropolitŭ sêrbescŭ: *Michailŭ* m. p.

Nr. 768. 8 Iuniu, anulŭ 1889 în Belgradŭ.

II.

Rĕspunsulŭ metropolitului ortodoxŭ română alŭ Ungariei şi Transilvaniei.

(In limba românéscă.)

Nr. 185 Metr. — Inaltprésânţite Domnule Archiepiscópe şi Metropolite! — Amŭ primitŭ cu viuă bucuriă şi cu multă satisfacţiune prea preţuita scrisóre a Inaltprésânţiei Vóstre din 8 a Iunei curente Nr. 768, din carea amŭ înţelesŭ, că sub fericitele auspicii ale regimului actualŭ alŭ regatului Serbiei V'aţĭ reînturnatŭ în scaunulŭ archiepiscopescŭ-metropolitanŭ alŭ Inaltprésânţiei Vóstre şi aţĭ luatŭ în mânĭ guvernarea bisericei ortodoxe de acolo, restaurândŭ astfelŭ legalitatea, ordinea şi pacea în biserică.

Sperezŭ, că noua stare a lucrurilorŭ în regatulŭ învecinatŭ, la carea aparţine şi fericita reînturnare a Inaltprésânţiei Vóstre, va contribui totŭ posibilulŭ, pentru ca sĕ se conserve şi întăréscă bunele referinţe în specialŭ şi faţă cu monarchia austro-ungară, în carea vieţuiescŭ şi se bucură de libertatea religionară bisericĭ ortodoxe bine organisate şi o mulţime mare de coreligionarĭ de diferite naţionalităţĭ, carĭ fără îndoiélă toţĭ deopotrivă cu mine dorescŭ din inimă prosperarea sântei nóstre bisericĭ ortodoxe creştinescĭ şi în regatulŭ învecinat alŭ Serbiei.

Poftindŭ cu deosebire Inaltprésânţiei Vóstre tăriă trupéscă şi sufletéscă şi celea mai bune succese în oficiulŭ înalt ce-lŭ îmbrăcaţĭ, şi recomandându-mĕ totdeodată pe mine însumĭ şi pe fraţii episcopĭ diecesanĭ din provincia mea metropolitană, anume: Ioanŭ Meţianu din Aradŭ şi Nicolau Popea din Caransebeşŭ, dragostei frăţescĭ a Inaltprésânţiei Vóstre, rĕmânŭ cu profundă veneraţiune şi cu cea mai sinceră iubire. — In Sibiiu, la 28 Iuniu, 1889. — Alŭ Inaltprésânţiei Vóstre prea plecatŭ servŭ, în Christosŭ frate: *Miron Romanulŭ* m. p., archiepiscopŭ şi metropolitŭ.

*) Probabilŭ şi celorlalţĭ metropoliţĭ din tóte ţĕrile învecinate. — Red. „T. R.“

Incheiarea raportului

în procesulŭ părintelui Lucaciu.

Sătmarŭ, 13 Iulie 1889.

(Urmare şi fine.)

Terminândŭ d-lŭ advocatŭ Coroianu vorbirea sa, preşedintele tribunalului ilŭ provócă pe acusatŭ sĕ-şĭ facă observările, ce le-ar avê faţă cu pledoariile procurorului şi apĕrătorului. V. Lucaciu rĕspunde, că fiindŭ timpulŭ şi aşa prea înaintatŭ şi fiind-că doresce a-şĭ preda apĕrarea într'unŭ discursŭ mai lungŭ, se rógă sĕ pótă face acéstă după améḑĭ. Preşedintele satisfăcêndŭ rugării sale, suspende şedinţa după 12 óre, şi-i învită pe interesaţĭ pe după améḑĭ la 3 óre.

La timpulŭ hotărîtŭ, când se presentă şi tribunalulŭ, sala era deja ocupată cu multŭ mai tare, decâtŭ înainte de améḑĭ. Publiculŭ abia mai încăpea. Interesarea acésta se esplică de acolo că se respândise prin oraşŭ — nu sciu din ce isvorŭ — faima, că d-lŭ Lucaciu va vorbi ungouresce, şi de acolo, că pe atuncĭ se aştepta şi enunţarea sentinţei. Toţĭ doriau sĕ-lŭ asculte pe elocintele preotŭ vorbindŭ în causa sa propriă, toţĭ doriau sĕ scie din rostulŭ lui tótă causa şi es-

---

Étă acusa dintr'unŭ procesŭ, ce póte a ridicat'o în numele sĕtenilorŭ orbiţĭ vre-unŭ diregĕtorŭ „luminatŭ“ de atuncea! Ce va ḑice d-nulŭ Kádár Iózsef la unele ca acestea? Şi aicĭ suntŭ Românii de vină?

Dêr sĕ mai publicăm încă unŭ procesŭ de felulŭ acesta, cu atâtŭ mai vêrtosŭ, că în elŭ suntŭ amestecaţĭ şi nisce „predicatorĭ“, preoţĭ reformaţĭ, şi e bine sĕ scimŭ şi lucrurĭ de acestea, când la adresa preoţilorŭ românĭ ḑi de ḑi se aruncă vorbe, ca „ignoranţĭ“, „superstiţioşĭ“ ş. a.

La anulŭ domnului 1743 Rekettye Pila şi Varga Ana, femei din com. Császló, după ce au mărturisitŭ mai mulţĭ în potriva lorŭ au fostŭ supuse celorŭ mai cumplite torturĭ şi arse în Carei.

Luate la rĕspunsŭ, nefericitele femei au negatŭ, că arŭ fi vinovate, dêr 18 martorĭ, punêndu-şĭ mânile pe capetele acelora, au mărturisitŭ că ele suntŭ strîgĭ.

„De vreme-ce dându'i-se unŭ ou sĕ mănânce pruncului lui Imre László, acestuia i-s'a întorsŭ gura la urechĭ şi i-s'a stricatŭ şi vederea ochilorŭ.

„Pentru-că femeia lui Mészáros Mihály n'a chiematŭ de mósă pe Rekettye Pila la noulŭ născutŭ i-se umplură ochii de sânge, dêr în urmă, fiindŭ chiemată la casă, după-ce a datŭ peste noulŭ născutŭ unŭ ghemŭ de spigmă, prunculŭ s'a vindecatŭ la ochĭ.

„In timpŭ de nópte Balás Mihály a fostŭ chinuitŭ, cu înăduşire, trupulŭ îĭ era ca cernitŭ şi între perinĭ i-s'au aflatŭ felŭ de felŭ de bucheturĭ.

„Totŭ din pricina strîgelorŭ în timpŭ de trei ḑile băietulŭ lui Vécsey Uram n'a putetŭ durmi nicĭ nóptea nicĭ ḑiua.

„Magistrulŭ din Csegöld a mărturisitŭ, că strîgele umblară în susŭ şi în josŭ pe coşŭ (urloiu), êr pe prunculŭ unui Ţiganŭ din Csegöld l'au năpustitŭ.

„Intr'o sêră Rekettye Pila, la zare de focŭ sub grindă în aerŭ, se învêrtia întocmai ca o vêrtelniţă, apoi..... (aci o proposiţiune n'o traducêmŭ pentru conţinutulŭ ei drasticŭ[1]).

„Mama lui Bartos Mihály trecêndŭ dintre cei vii, pe patulŭ de mórte a mărturisitŭ, că ar fi căḑutŭ dreptŭ jertfă strîgei Varga Ana.

[1]) Fórte bine făceaţĭ de o traduceaţĭ. — Red.

„*Somogyi Mihály, preotŭ protestantŭ* din Rosály, închiḑêndŭ din grâulŭ sĕu porcii strîgei Varga Ana, porcii au începutŭ sĕ'şĭ ródă piciórele, precum şi mânzulŭ dela épa ce avea, êr 18 vite cornute şi viţeii cei micĭ din graḑdŭ începură a juca, precum nu se mai pomenise înainte de aceea.

„Totŭ astfelŭ şi calulŭ *preotului reformatŭ din Sály, Almás Iános*, fiindŭ legatŭ în grajdulŭ susamintitului Somogyi Mihály, începŭ şi acela a sări.

„Er pe timpulŭ, în care Rekettye Pila sta prinsă în Carei, veni întovărăşită de mai multe strîgĭ la femeia lui Miskólczy Iános şi punêndu-i-se pe gâtlejŭ, a voitŭ sĕ-o sugrume, strigândŭ: „Eh, cânĭ ce sunteţĭ, pentru ce umblaţĭ pe la Carei sĕ juraţĭ în potriva mea?“

„Unŭ porcarŭ din Gacsály, Börszörményi Mihály, spuse că perḑêndu-i-se porcii la ghindă, umbla sĕ céră sfatŭ dela Rekettye Pila, care, punêndu'lŭ pe scaunŭ, întorcêndu'lŭ cu faţa în susŭ, puse la focŭ o ólă nouă, în care, de câte-orĭ bulbucea clocotirea, pe uşă sosia câte-o strîgă dintre tovareşele ei; adunându-se în chiliă mai multe strîgĭ, strîga Rekettye Pila îĭ ḑise (porcarului): „Scólă-te de pe scaunŭ!“ Elŭ sculându-se, l'a atinsŭ pe capŭ cu unŭ frêu; şi în acea clipită se şi prefăcŭ în calŭ, acŭ Rekettye Pila se suĭ pe calŭ şi în patru rêndurĭ merse cu elŭ după bobŭ, dêr că unde s'a dusŭ cu elŭ, — porcarulŭ nu scia, fiindŭ ameţitŭ la capŭ. După ce a adusŭ pe Rekettye Pila în Császló, i-s'a luatŭ frêulŭ din capŭ şi elŭ érăşĭ a devenitŭ omŭ şi, luândŭ sémă că se mijesce de ḑi şi scindŭ, că are sĕ'şĭ mêne porcii la ghindă, plécă cătră Gacsály, în cale întâlnesce doi lupĭ, carĭ erau aşa de blânḑĭ, încâtŭ îĭ putea neteḑi cu mâna; êr după acestea multă vreme martorulŭ, porcarulŭ, era scrintitŭ la minte. Dêr că acestea tóte astfelŭ s'au întêmplatŭ, a juratŭ înaintea tribunalului, punêndu'şĭ mâna pe capulŭ strîgei Rekettye Pila.“

„Varga Anna, deşi a fostŭ supusă celorŭ mai grele torturĭ, a negatŭ, că ea ar fi strîgă; Rekettye Pila şi Tóth Borka însĕ, după ce au fostŭ torturate cu cele trei felurĭ de torturĭ, au mărturisitŭ, că au sĕvêrşitŭ şi imposibilităţĭ de acelea, carĭ nu le-ar fi pututŭ stórce dela un „okosállat“ (vită înţeléptă), decâtŭ

punerile argumenteloră, ce i-ară servì pentru achitare. Ba sciu, că părintele Lucaciu a fostŭ chiar provocatŭ de mai mulţî sĕ vorbéscă ungaresce, l'au rugatŭ sĕ-şî considere interesulŭ propriu, şi, părăsindŭ tenacitatea de până acuma cu privire la folosirea limbei române, sĕ vorbéscă unguresce, prin ceea ce nu numai pe publicŭ, ci şi pe tribunalŭ l'ar câştiga pentru sine şi pentru causa sa.

După ce preşedintele deschide şedinţa, îlŭ provócă pe d-lŭ Lucaciu sĕ-şî ţină vorbirea. Părintele Lucaciu rĕspunde dela masa apĕrătorului, lângă care şedea, că declină dela propusulŭ sĕu dinainte de amédĭ, şi nu va mai vorbì. La asta nu s'a aşteptatŭ nicĭ tribunalulŭ, cu atâtŭ mai puţinŭ însé publiculŭ doritorŭ de a-lŭ audì. Intrebându-lŭ apoi preşedintele pe procurorŭ, că nu cumva ar avé ceva sĕ vorbéscă séu sĕ observeze, şi rĕspundêndŭ acesta, că nu are nimica de observatŭ, închide şedinţa, invitându-i pe toţĭ pe diua de mâne la 9 óre diminéţa, când se va ceti numai sentinţa.

Publiculŭ, împinsŭ de curiositate, adunatŭ într'unŭ numĕrŭ atâtŭ de mare, trebuì sĕ părăséscă sala cu cea mai neaşteptată desamăgire. Mulţĭ chiar au făcutŭ şi imputărĭ d-lui Lucaciu, care îi mângăia pe toţĭ, spunêndu-le că la cele dise de d-lŭ advocatŭ Coroianu n'a mai avutŭ ce sĕ adaugă.

S'au dusŭ apoi toţĭ la ale sale. Românii, veniţĭ pentru ascultarea sentinţei într'unŭ numĕrŭ considerabilŭ, şi din cele mai depărtate locurĭ, s'au adunatŭ la hotelulŭ „Rozsa", unde a avutŭ locŭ apoi unŭ evenimentŭ demnŭ de dilele grele, dér măreţe, petrecute în Sătmarŭ, şi care cu satisfacţiune şi bucuriă adevĕrată trebue sĕ umplă inima fiă-cărui Românŭ.

Erau toţĭ în nedumerirea cea mai mare faţă cu achitarea orĭ condamnarea părintelui Lucaciu, erau însĕ toţĭ una şi firmĭ în convingerea, că părintele Lucaciu şi bravii sĕi companionĭ şi-au făcutŭ până la admiraţiune datorinţa, că nu numai că au salvatŭ, dér au ridicatŭ stindardulŭ causei naţionale la înălţimea, de unde cu mândriă póte sĕ fêlfăe şi sĕ susţină încă şi privirile cele mai duşmănóse.

Sĕlăgenĭ, Chiorenĭ, Bihorenĭ, Mărmăţenĭ, Ugocienĭ şi Sătmărenĭ erau una în convigere, că dilele de 4—8 Iuliu 1889 suntŭ cu multŭ mai memorabile, decâtŭ sĕ trécă numai aşa cu simpla espresiune de îndestulire orĭ mândriă, după cele trecute în vecĭnicià; ba dorit'au aceştĭ Românĭ bravĭ sĕ dea unŭ semnŭ de recunoscinţă, iubire, adhesiune şi alipire neobositului anteluptătorŭ alŭ aspiraţiuniloră şi drepturilorŭ naţionale în aceste părţĭ şi au compusŭ şi subscrisŭ o adresă scurtă, dér eşită din inimă adevĕratŭ frăţéscă; scurtă dicŭ, dér în terminĭ, ce mulţime de paginĭ ar sci şi şi cuprinde în sine. Am ocasiune plăcută sĕ împărtăşescŭ şi publicului cetitorŭ acestŭ tecstŭ alŭ adresei, legate în păreţĭ frumosŭ lucraţĭ, ce pórtă inscripţiunea în aurŭ: „IV Iulie 1889". Étă tecstulŭ:

„Prin a Ta luptă desinteresată şi activă ai ridicatŭ sêmţulŭ de datoriă la fiă-care Românŭ. Er noi cei mai espuşĭ, inspiraţĭ de a Ta atitudine démnă şi hotărîtă, ne-amŭ deşteptatŭ".

„Credinţa nóstră în Tine e firmŭ imprimată în inimile nóstre".

„In memoria dileĭ de astădĭ, când activitatea Ta s'a încoronatŭ printr'unŭ succesŭ splendidŭ, — primesce din parte-ne asigurările nóstre de admiraţiune!" Urméză subscrierile.

Dér étă, când a fostŭ subscrisă adresa, fruntaşii politicei şi lupteloră românescĭ din aceste părţĭ, mai presentă fraţiloră loru o prea frumósă cunună de laurŭ, lucrată în argintŭ şi cu bobocŭ de aurŭ, pe a cărei legătură totŭ de aurŭ e gravatŭ: „Catolicismŭ. Românismŭ. 4. Iulie. 1889". Şi aceste douĕ obiecte frumóse şi scumpe pentru sorgintea lorŭ se predau părintelui Dr. Vasiliu Lucaciu. Era prea frumosŭ sĕ vedĭ ceata acésta de Românĭ, cum în frunte cu veteranulŭ şi bravulŭ conducĕtorŭ Andreiu Medanŭ, proprietarŭ şi fostŭ deputatŭ dietalŭ din Şomcuta-Mare, întrà în chilia D-lui V. Lucaciu, care era cu advocatulŭ sĕu. Era unŭ momentŭ prea sĕrbătorescŭ. Pe feţele ómenilorŭ cetiai, că inima lorŭ bate de unŭ sêmţĕmêntŭ sfântŭ şi putenicŭ, ce le cuprinde tótă firea. Bĕtrânulŭ Medanŭ, luândŭ în mână albumulŭ, pe care era aşedată frumósa cunună, se adreséză cătră părintele Lucaciu, care stă şi ascultă emoţionatŭ. Erau cuvintele veteranului naţionalistŭ atâtŭ de pĕtrundătóre, ca ale unui părinte bunŭ, care'şĭ trimite pe fiulŭ sĕu la luptă pentru causa cea mai sfântă, pentru care şi dênsulŭ deja s'a luptatŭ nefatigabilŭ, până la adâncile sale bĕtrâneţe. „Suntemŭ noi bĕtrânii mândri şi superbĭ, că vedemŭ în urma nóstră tinerĭ, ca pre Tine, carĭ ne întărescŭ în speranţa reuşitei luptei nóstre sfinte, în care amŭ înbĕtrânitŭ...!!"

Primindŭ şi luândŭ părintele Lucaciu preţiósele cadourĭ a mână, mulţămesce emoţionatŭ. Nu şi-a făcutŭ — dice între altele — decâtŭ datorinţa, şi acésta, décă până acum a fostŭ sfântă înaintea lui, va fi totŭ aşa şi în viitorŭ... Cuvintele lui Lucaciu au emoţionatŭ puternicŭ pe toţĭ. A fostŭ de totŭ pĕtrundĕtorŭ, când D-lŭ Lucaciu, descriindŭ o scenă din seculii primĭ prigonitorĭ ai creştinismului, când creştinii în catacombe şi închisorĭ încă trăiau pentru idealulŭ mântuitorŭ, face conclusiunea, că nicĭ astădĭ nu póte sĕ esiste bunŭ séu orĭ ce altă consideraţiune trecĕtóre, care sĕ'lŭ abată pe Românulŭ consciŭ dela împlinirea datorinţei sale, dela realisarea idealului, pentru care trăesce.

După aceste momente sĕrbătorescĭ, o parte din Românii presenţĭ se despartŭ de D-lŭ Lucaciu, dorindu-i învingere completă, altă parte mai remânŭ şi pentru diua de mâne, ca sĕ fiă cu dênsulŭ până la sfêrşitŭ, până după enunţarea sentinţei.

9 Iulie. Totŭ oraşulŭ scia, că adĭ o sĕ se pronunţe tribunalulŭ în meritulŭ causei d-lui Lucaciu. Nedumerirea era la culme. Décă conveniau doi, nu vorbiau despre alta, decâtŭ că óre achitatu-l'orŭ orĭ l'orŭ condamna pe Lucaciu? — La 9 óre, când preşedintele a deschisŭ şedinţa, sala şi galeriile spaţióse erau pline şi ocupate de unŭ publicŭ, cum nu s'a mai vĕdutŭ în totŭ decursulŭ pertractării. Ba erau chiar şi coridórele pline şi piaţa dinaintea redutei era formalmente ocupată de publiculŭ, ce nu mai încăpuse în sală. Poliţia era tótă consignată.

Deschidêndŭ preşedintele şedinţa, în mijloculŭ unei tăcerĭ profunde, cetesce sentinţa, pe care deja o cunósce şi onoratulŭ publicŭ cetitorŭ alŭ „Gazetei".

După cetirea sentinţei de achitare „în lipsa totală a dovedilorŭ", publiculŭ nu numai celŭ românescŭ, dér şi celŭ maghiarŭ, cu esceptiunea acelora, carĭ nicĭ în decursulŭ pertractării n'au slăbitŭ întru apetitulŭ lorŭ de a mânca Românĭ, a eruptŭ în sgomotóse aplause prelungite. Vedeai pe mai mulţĭ cu ochii scăldaţĭ în lacrimĭ de bucuriă, damele de pe galerii prin avêntarea batisteloră dădeau espresiune viuă sentimenteloră lorŭ satisfăcute. După o mică pausă, preşedintele 'lŭ întrébă pe procurorŭ, décă este orĭ nu îndestulitŭ cu sentinţa? Procurorulŭ insinuă recursŭ. 'Lŭ întrébă apoi pe advocatulŭ apĕrătorŭ, pe d-lŭ Iuliu Coroianŭ, care, nefăcêndŭ nicĭ o esceptiune, primesce sentinţa. In urmă se întórce cătră achitatulŭ preotŭ şi-lŭ întrébă, că împăcatŭ şi'ndestulitŭ e cu sentinţa? Părintele Lucaciu păşesce în mijlocŭ şi rĕspunde emoţionatŭ: „Nu numai că sunt împăcatŭ şi îndestulitŭ, ba suntŭ chiar satisfăcutŭ în sêmţĕmêntulŭ şi persóna mea vătĕmată şi de atâţia anĭ atâtŭ de urîtŭ purtată. Mulţămescŭ onoratului tribunalŭ pentru ostenelele conducerei pertractărilorŭ întru descoperirea adevĕrului şi gratulezŭ judecătoriei independente, care în presentulŭ atâtŭ de caracteristicŭ a sciutŭ pronunţa o sentinţă, care va fi totdéuna onórea justiţiei. Incă numai una: Cu cuvintele, cu carĭ am încheiatŭ conferinţa memorabilă din Tĕuţĭ, încheiu şi adĭ: „Trăiéscă Regele, patria şi adevĕrata frăţietate româno-maghiară!"

La aceste cuvinte, eşite din inimă sinceră, unŭ strajnicŭ „sĕ trăiéscă" a cutrieratŭ sala, la care a rĕspunsŭ publiculŭ dinaintea redutei c'unŭ ecou putenicŭ. Preşedintele închide şedinţa. Publiculŭ se pune în mişcare, toţĭ dorescŭ a saluta pe simpaticulŭ erou alŭ dilei, care se întreţinea cu tribunaliştii. Dorindŭ d. Lucaciu sĕ se împrăsciă publiculŭ şi sĕ pótă trece neobservatŭ la cuartirulŭ sĕu, a rĕmasŭ mai multŭ timpŭ în sală, vorbindŭ cu cei mai sincerĭ ai sĕi, când deodată întrà o deputaţiune a publicului de-afară şi-lŭ invită sĕ descindă, că publiculŭ, doritorŭ de-a'lŭ vedé şi saluta, e în nerăbdare. Incuragiatŭ de-ai sĕi, Lucaciu descinde: publiculŭ erumpe în frenetice aplause şi strigăte de „sĕ trăiéscă" şi-lŭ însoţesce în calea sa.

Publiculŭ era compusŭ în mare parte din burgesimea oraşului, care nu l'a pututŭ uita pe binevoitorulŭ şi povĕţuitorulŭ sĕu, din timpulŭ, când ca profesorŭ petrecea în Sătmarŭ. Temêndu-se părintele Lucaciu sĕ nu se facă şi mai mare demonstraţiune, a intratŭ cu d. apĕrătorŭ alŭ sĕu în confetăria, ce le era în cale, şi publiculŭ cu intervenirea poliţiei a începutŭ a se împrăscia. Când am mersŭ la oficiulŭ telegraficŭ sĕ dau de scire celorŭ competenţĭ bucuria dilei, era deja formalŭ ocupatŭ biroulŭ cu aceia, dela carĭ peste o óră a aflatŭ tótă ţera resultatulŭ procesului, care de atâta timpŭ ţinea publiculŭ în agitare.

De aicĭ încolo dilele şi calea d-lui Lucaciu erau dile şi cale de triumfŭ, nu căutate anume, ci create din boldulŭ liberŭ şi neîmpedecabilŭ alŭ naţiei, pe unde numai a trecutŭ. „Vox populi vox Dei!"

Cu acestea terminŭ şi eu rapórtele mele, carĭ am doritŭ sĕ le facŭ câtŭ de amĕnunţite. Intru câtŭ mĭ-a succesŭ, nu sciu; mĕ mângăiă însĕ dorinţa ce m'a îndemnatŭ şi mĭ-aş măguli, décă mĭ-ar fi succesŭ sĕ facŭ destulŭ pretensiunei şi curiosităţii marelui publicŭ cetitorŭ alŭ vechiului nostru farŭ: „Gazeta Transilvaniei". **Raportorulŭ.**

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS"

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Parisŭ, 31 Iulie. „Soir" anunţă din Berlinŭ, că monarchulŭ Austriei la învitarea împĕratului germanŭ va veni la Strassburg şi la Metz. — In faţa agitaţiunei din Creta, Francia trimite acolo, urmândŭ esemplulŭ altorŭ puterĭ, douĕ corăbii de rĕsboiu pentru a scuti pe naţionalii sĕi.

Petersburgŭ, 31 Iulie. „Agentura telegrafică de Nordŭ" dice că scirea despre unŭ pretinsŭ tractatŭ preliminarŭ între Rusia şi Francia e cu totulŭ tendenţiósă şi neîntemeiată.

DIVERSE.

Obiceiurĭ de ale Maldivilorŭ. Se consideră de mare onóre pe insulele Maldive din Asia de a mânca cine-va ordŭ şi puţine paie, carĭ se dau de rege; decĭ nobilii, ca în tóte părţile lumei, cautŭ prin zelŭ acéstă onóre. Maldivii, când prândescŭ, se retragŭ în părţile din năuntru ale casei lorŭ, şi dreptŭ mésă se folosesce pardoséla camerei, asupra căreia întindêndŭ o rogojină curată şedŭ cu picióreie încrucişate; şi fiind-că nu obicĭnuescŭ pânzăturĭ, aşternŭ pe rogojină foi de smochinii lui Adamŭ (unŭ felŭ de bananiere), ca s'o apere; aceleaşĭ foi se întrebuinţéză şi ca şervete. Farfuriele ce se întrebuinţéză de ei suntŭ cele din Campaye séu de porcelanŭ comunŭ de Siria, si le aducŭ la masă în nisce vase de pămêntŭ indigene şi ele acoperite cu o pânză de mătase potrivitŭ de mare. Deşi cei mai mulţĭ din boerĭ suntŭ destulŭ de bogaţĭ, carĭ potŭ sĕ aibă farfurii şi alte utensile de argintŭ şi aurŭ, nu facŭ însĕ usŭ de ele, pentru că suntŭ interdise. Au numai lingurĭ pentru licide, ca ciorba, şi pe celelalte mâncărĭ le ducŭ la gură cu degetele lorŭ; ei mănâncă în mare tăcere şi repede, şi bĕu odată numai, după ce se satură.

Bugetulŭ Papei. Cu privire la bugetulŭ Papei pe anulŭ 1888, foile italiane comunică următórele date: Venite: filerulŭ St-lui Petru a adusŭ 9,300.000 lire; venitulŭ capitalelorŭ Papei elocate la diferite băncĭ din ţéră şi străinătate şi a proprietăţilorŭ lui 3.300,000; la olaltă: 12 milióne 600 mii lire. La acestea se mai adaugŭ încă banii incurşĭ cu ocasiunea jubileului din anulŭ trecutŭ, care, abstragêndŭ dela alte darurĭ preţióse, se evaluéză la celŭ puţinŭ 12 milióne lire. — Spese: Elemosină 390 mii lire, pensiunĭ şi ajutóre 180 mii lire, pentru bisericĭ şi claustre 1.300,000 lire, pentru preoţimea de josŭ 190 mii lire, pentru „Propaganda fide" 300 mii lire, spesele corpului diplomaticŭ 300 mii lire, spesele diferitelorŭ judecătorii papale şi spesele administraţiunei 1 milionŭ de lire, susţinerea curţii papale 300 mii lire, pentru statue şi edificii nouĕ 250 mii lire, salarulŭ cardinalilorŭ 2 milióne lire, pentru seminariile teologice 1 mil. 200 mii lire, alte erogaţiunĭ (din incidentulŭ jubileului) 800 mii lire. Cu totulŭ 8 milióne 140 mii lire.

Vieţă rară. In 26 Iulie a. c. a muritŭ în comuna Barcs din comitatulŭ Somogy, în Ungaria, unŭ bărbatŭ în etate de 120 de anĭ. Numele lui este Nagy Ferencz, născutŭ în an. 1769. A servitŭ ca ostaşŭ sub cincĭ domnitorĭ, anume: sub Maria Teresia, Iosifŭ II, Leopoldŭ II, Franciscŭ şi Ferdinand V. Sub Ferdinand fù liberatŭ din miliţiă şi se aşedà în comuna Barcs, unde trăì ca simplu dilerŭ. Chiar şi în timpulŭ din urmă bĕtrânulŭ era în stare sĕ călăréscă óre întregĭ şi avea unŭ mersŭ atâtŭ de sigurŭ, încâtŭ mulţĭ bărbaţĭ de 50 de anĭ ar fi pututŭ sĕ-lŭ invidieze. Bĕtrânulŭ spunea, că n'a fostŭ căsĕtoritŭ nicĭ-odată şi nicĭ dorulŭ de a se căsĕtori nu l'a avutŭ.

Institutulŭ de ortopedie şi idroterapie alŭ lui Victorŭ Fischer în Budapesta, Stadtwäldchen (mai 'nainte institutulŭ lui Dr. W. Fischhof) *Stabilimentulŭ este situatŭ la o regiune mai înaltă, sănĕtósă. Intocmirile cele mai practice; pentru locuinţe, comfortŭ, distracţiă s'au luatŭ, disposiţiunĭ în tóte direcţiunile. Apă de bĕutŭ escelentă. In acestŭ stabilimentŭ se tractéză: afecţiunĭ de încheieturĭ* şi *óse* şi *inflamaţiunile lorŭ, distorsiunĭ* (scrîntiturĭ), *fracturĭ de óse, anchilose,* contracturĭ, *deviaţiunĭ ale columnei vertebrale, totŭ felulŭ de deviaţiunĭ ale genunchilorŭ şi picióreloŭ, torticole, rhachitism, luxaţiunĭ conuenitale şi varicosităţĭ la picióre. Afecţiunea mĕduvei spinărei* numită tabes dorsalis se vindecă după metodulŭ celŭ mai nou alŭ renumitului medicŭ dela Parisŭ *Charcot*, precum şi cu ajutorulŭ corseteloŭ. *Institutulŭ de idroterapie* este deschisŭ în decursulŭ anului întregŭ. Se primescŭ în tractamentŭ atâtŭ bolnavĭ *internĭ*, câtŭ şi *ambulanţĭ*. Prospecte se trimitŭ gratuitŭ. Orĭ ce deslușirĭ şi informaţiunĭ suntŭ a se cere prin scrisorĭ recomandate.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ
din 29 Iulie st. n. 1889.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.52	Vênd.	9.54
Argintŭ românescŭ -	„	9.48	„	9.52
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.56	„	9.59
Lire turcescĭ - - -	„	10.70	„	10.75
Imperialĭ - - - -	„	9.79	„	9.75
Galbinĭ	„	5.60	„	5.61
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	102.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.59	„	99.—
Ruble rusescĭ - - -	„	122.50	„	123.50
Discontulŭ - - - -	$6^1/_2$—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena
din 30 Iulie st. n. 1889.

Renta de aurŭ 4% - - - - - - -	100.60
Renta de hârtiă 5% - - - - - - -	94.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	100.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	112.60
Renta de hârtiă austriacă - - - - -	83.78
Renta de argintŭ austriacă - - - - -	84.95
Renta de aurŭ austriacă - - - - - -	109.95
Losurĭ din 1860 - - - - - - - - -	140.—
Acţiunile băncei austro-ungare - -	907.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar. -	318.—
Acţiunile băncei de creditŭ austr. -	306.—
Galbenĭ împĕrătescĭ - - - - - - - -	5.70
Napoleon-d'orĭ - - - - - - - - -	9.58
Mărcĭ 100 împ. germane - - - - -	58.80
Londra 10 Livressterlinge - - - - -	120.25

torturele cele mai crâncene".

Nu mai continuămŭ cu publicarea acestui procesŭ, căcĭ îi ajunge jupânului Kádár, ca sĕ-şĭ esplice crudelităţile cetăţenilorŭ ungurĭ din Deşiu. Amŭ mai puté aduce şi alte mărturii, nu numai pe bĕtrânulŭ Szirmay, dér e pĕcatŭ sĕ-şĭ pérdă omulŭ timpulŭ cu scriitoraşĭ de calibrulŭ lui Kádár, scriitoraşĭ, de carĭ „literatura" istorică unguréscă — décă mai merită numele de literatură — e plină de bâjbăe până la căpetenia lorŭ, Hunfalvy-Hundsdörfer.

Incheiămŭ aplicându-i pretinsului istoricŭ Kádár versurile lui Gvadányi, din „Peleskei Notárius," unde poetulŭ descrie nĕsdrăveniile strîgei Totty Dorkó:

,Mikép pemetére ült, mint képzelt lóra,
„Mint maga Aszszonya ült most szénvonóra,
„Esztet ugratta ö mind télbe, mind nyárba,
,Ezen nyargalt mindég az Ecsedi várba".

Adecă:

Precum încălecase pe mătura sa, ca pe unŭ [închipuitŭ calŭ,
Astfelŭ încalecă acum nevasta lui pe unŭ [tăciune de cărbune,
Pe acesta călărea atâtŭ iérna, câtŭ şi véra,
Pe acesta mergea totdéuna în cetatea Ecsedi.

Vasilie Vaida.

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

„ALBINA“, 85,9

Institutŭ de creditŭ și de economii

FILIALA BRAȘOVŬ

Amanetéză hârtii de valóre

ȘI DE CELEA ROMÂNESCĬ

pănă la 85% din valórea lorŭ după cursulŭ de ḑi, și anume cu interese de

6% décă suma împrumutului trece peste v. a. fl. 1000.

6½% décă suma împrumutului este sub v. a. fl. 1000.

Informațiunĭ mai de aprópe se potŭ lua ḑilnicŭ în biroulŭ institutului, piață No. 90, dela 8—2 óre d. p.

Nr. 541—1889.

Concursŭ.

128,3—2

La școlele reuniunei grănițărescĭ suntŭ de ocupatŭ:

1. Postulŭ de învĕțătorŭ dirigente din *Vestemŭ*, comitatulŭ Sibiiului, cu salariu anualŭ de 300 fl. v. a. cvartirŭ și lemne de focŭ.
2. Postulŭ de învĕțătorŭ dirigente din *Lisa*, comitatulŭ Făgărașului, cu salariu anualŭ de 300 fl., eventualŭ postulŭ de învĕțătorŭ secundarŭ la acea școlă cu salariu anualŭ de 200 fl. v. a. apoi cvartirŭ și lemne de focŭ.

Reflectanții au sĕ-șĭ trimită cererile lorŭ — instruate cu tóte documentele prescrise de lege — *pănă în 20 Augustŭ st. n. a. c.* la

Comitetulŭ administratorŭ de fondulŭ și școlele foștilorŭ grănițerĭ din regimentulŭ românŭ I la Sibiiu.

Cea mai plăcută apă minerală.

Face cele mai escelente servicii la suferințe de stomacŭ.

Apa minerală de „RÉPÁT“

prin celŭ mai **bogatŭ conținutŭ de acidŭ carbonicŭ** și celŭ mai **curatŭ acidŭ alcalicŭ** — făcêndŭ abstracțiune de eminenta ei valóre medicală în contra **lipsei de apetitŭ**, în contra **indigestiunei, greutății la stomacŭ, bólelorŭ de rinichĭ** și ale **canalelorŭ urinului, nervosității, anemiei și slăbiciunei** — se distinge escelentŭ ca bĕutură obicĭnuită de tóte celelalte ape de asemenea natură, avêndŭ proprietatea, ca gustulŭ ei plăcutŭ și rĕcoritorŭ sĕ se menție mai multŭ timpŭ.

După opiniunea autoritățilorŭ competente **Apa minerală** de „Répát“ — în urma **norocósei ei compoșițiunĭ chemice** și alŭ **conținutului ei estraordinarŭ de bogatŭ** în acidŭ carbonicŭ — principialminte natrium de acidŭ carbonicŭ concentratŭ — întrece nu numai tóte apele minerale de felulŭ acesta din **Austro-Ungaria,** ci și multe din cele mai renumite ape minerale din **străinătate.**

Este de căpĕtatŭ la **tóte băcăniile mai marĭ, farmacii** și **restaurante,** precum și în cantitățĭ mai marĭ la

Depositulŭ principalŭ

G. GIESEL, Brașovŭ,

Stada Teatrului No. 312

109,24-10

Cea mai bună beutură recreatóre pentru masă.

Apă minerală fórte plăcută pentru vinŭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1889.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.—	8.—		
Budapesta	8.31	2.—	3.10	6.10
Szolnok	11.20	4.05	7.22	9.28
P. Ladány	2.22	5.46	5.52	11.38
Oradea-mare	4.18	7.01	8.46	1.51
		7.11	9.18	2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezö-Telegd		7.41	10.21	2.55
Rév		8.16	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia		9.05	1.57	4.49
Huiedin		9.35	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriș			4.15	6.12
Ghirbĕu			4.36	6.24
Nădĕșel			4.58	6.38
Clușiu		10.35	5.26	6.56
	11.02			7.15
Apahida	11.23			7.48
Ghiriș	12.44			9.13
Cucerdea	1.27			10.04
Uióra	1.34			10.12
Vințulŭ de susŭ	1.42			10.19
Aiud	2.07			10.45
Teiușŭ	2.26			11.34
Crăciunelŭ	3.11			12.11
Blașiu	3.24			12.29
Micăsasa	3.54			1.10
Copșa mică	4.09			1.30
Mediașŭ	4.39			2.14
Elisabetopole	5.11			2.54
Sighișóra	5.45			3.35
Hașfalĕu	6.12			4.07
Homorodŭ	7.32			5.54
Ágostonfalva	8.17			6.39
Apatia	8.37			7.13
Feldióra	9.06			7.45
Brașovŭ	9.45			8.32
	1.55	5.32		
Timișŭ	2.53	6.15		
Predealŭ	3.28	6.47		
Bucurescĭ	9.35	11.50		

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ acceleratŭ	Tren de persóne	Trenŭ mixt
Bucurescĭ		4.40	7.30	*)
Predealŭ		9.12	1.14	5.03
Timișŭ		9.41	1.45	6.22
Brașovŭ	—.—	10.17	2.32	7.23
	4.54		7.07	
Feldióra	5.37		7.44	
Apața	6.15		8.09	
Ágostonfalva	6.43		8.29	
Homorodŭ	7.31		9.07	
Hașfalĕu	9.09		10.34	
Sighișóra	9.33		10.46	
Elisabetopole	10.02		11.09	
Mediașŭ	11.04		11.35	
Copșa mică	11.24		12.19	
	11.39		11.59	
Micăsasa	11.57		12.15	
Blașiu	12.30		12.43	
Crăciunelŭ	12.45		12.55	
Teinșu	1.13		1.07	
Aiudŭ	2.18		2.11	
Vințulŭ de susŭ	2.48		2.33	
Uióra	2.56		2.40	
Cucerdea	3.14		2.46	
Ghirișŭ	4.01		3.27	
Apahida	5.28		4.47	
Clușiu	5.56		5.08	
	6.45	5.32		8.—
Nădășelŭ	7.06			8.36
Gîhrbău	7.22			9.02
Aghireșŭ	7.37	6.11		9.32
Stana	8.03			10.11
B. Huiedin	8.24	6.43		10.51
Ciucia	9.04	7.12		12.16
Bucia	9.20			12.50
Bratca	9.37			1.19
Rev	9.55	7.51		2.—
Mezö-Telegd	10.20	8.17		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47			3.36
Várad-Velencze	10.57			3.52
Oradea-mare	11.04	8.42		4.03
	11.19	8.47	10.50	4.47
P. Ladány	1.19	10.08	1.33	7.30
Szolnok	3.31	11.51	3.29	11.51
Budapesta	6.30	1.55	7.45	9.55
Viena	1.40	7.15	6.05	

*) Comunică numai în fiecare Vinerĭ.

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuș

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.—	3.40
Budapesta		7.40	9.30
Szolnok		10.42	12.38
Aradŭ		3.53	5.36
	2.17	4.29	6.06
Glogovațŭ	2.37	4.41	6.18
Gyorok	3.37	5.05	6.43
Paulișŭ	4.05	5.17	6.55
Radna-Lipova	4.27	5.38	7.14
Conop		6.05	7.46
Bĕrzava		6.23	7.57
Soborșinŭ		7.20	8.42
Zamŭ		7.55	9.11
Gurasad.		8.26	9.39
Ilia		8.47	9.55
Branicica		9.11	10.13
Deva		9.42	10.37
Simeria (Piski)		9.59	10.53
Orăștia		11.—	11.39
Șibotŭ		11.29	12.01
Vințulŭ de josŭ		12.02	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.19	12.45
Teiușŭ	9.54	1.06	1.24

Teiuș-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenŭ de pers.	Trenŭ mixt
Teiușŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	11.59	3.34	2.32
Vințulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Șibotŭ	1.01	4.43	
Orăștia	1.32	5.13	
Simeria (Piski)	2.03	5.47	
Deva	2.52	6.27	
Branicica	3.23	6.54	
Ilia	3.55	7.20	
Gurasada	4.08	7.32	
Zamŭ	4.44	8.03	
Soborșinŭ	5.30	8.38	
Bĕrzava	6.27	9.27	
Conopŭ	6.47	9.46	
Radna-Lipova	7.28	10.20	5.35
Paulișu	7.43	10.34	6.01
Gyorok	7.59	10.50	6.44
Glogovaț	8.28	11.16	7.25
Aradŭ	8.42	11.30	7.44
	9.20	12.05	
Szolnok	2.22	5.10	
Budapesta	6.—	8.15	
Viena	1.40	6.05	

Simeria (Piski)-Petroșenĭ

Simeria	6.47	11.54
Streiu	7.40	12.37
Hațegŭ	8.51	1.28
Pui	10.02	2.23
Crivadia	11.02	3.11
Banița	11.50	3.53
Petroșenĭ	12.30	4.25

Petroșenĭ-Simeria (Piski)

Petroșenĭ	9.36	4.26
Banița	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Hațegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timișóra

Aradŭ	6.12	4.12
Aradulŭ nou	6.36	4.38
Németh-Ságh	7.01	5.01
Vinga	7.30	5.29
Orczifalva	7.55	5.47
Merczifalva	8.13	6.04
Timișóra	9.04	6.50

Timișóra—Aradŭ

Timișóra	6.25	1.15
Merczifalva	7.19	2.04
Orczifalva	7.46	2.26
Vinga	8.15	2.56
Németh-Ságh	8.36	3.13
Aradulŭ nou	9.11	3.51
Aradŭ	9.27	4.05

Ghirișŭ—Turda

Ghirișŭ	9.33	4.19
Turda	9.54	4.40

Turda—Ghirișŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirișŭ	8.50	3.40

Sighișóra—Odorheiu

Sighișóra	6.05
Odorheiu	9.12

Odorheiu—Sighișóra

Odorheiu	6.—
Sighișóră	8.56

Mureșŭ-Ludoșŭ-Bistrița

Murĕșŭ-Ludoșŭ	4.30
Țagŭ-Budatelecŭ	7.27
Bistrița	11.—

Bistrița-Murĕșŭ-Ludoșŭ

Bistrița	3.—
Țagŭ-Budatelecŭ	6.49
Murĕșŭ-Ludoșŭ	9.35

Notă: Numerii încuadrațĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Copșa-mică—Sibiiu

Copșa-mică		2.05	4.35
Șeica mare		2.38	5.05
Lómneșŭ		3.22	5.46
Ocna	8.—	3.46	6.17
Sibiiu	8.35	4.18	6.40

Sibiiu-Copșa-mică

Sibiiu	2.30	9.10	9.50
Ocna	3.04	9.37	10.14
Lómneșŭ		10.05	10.40
Șeica mare		10.40	11.10
Copșa-mică		11.09	11.35

Cucerdea-Oșorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheța	3.35	10.50	3.58
Ludoșŭ	3.51	11.11	4.15
M.-Bogata	4.06	11.20	4.41
Iernutŭ	4.43	11.57	5.28
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.44
Mirașteu	5.21	12.36	6.08
Oșorheiu	5.40	12.55	6.27
	6.—	4.58	
Reghinul-săs.	7.35	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oșorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.25	8.—
Oșorheiu		10.—	9.49
	6.45	12.15	10.20
Mirașteu	7.05	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.28	12.58	11.02
Iernutŭ	7.50	1.19	11.23
M. Bogata	8.23	1.49	11.53
Ludoșŭ	8.31	2.02	12.06
Cheța	9.12	2.18	12.22
Cucerdea	9.44	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Unied.-Simeria (Piski

Uniedóra	9.30
Cerna	9.56
Simeria	10.15

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ.